

Smeetsland

Smeetsland is/was een uniek stukje Rotterdam gelegen tussen de wijk Vreewijk en de nieuwere buurten van de wijk Lombardijen. De buurt Smeetsland wordt begrensd door de Smeetslandsedijk in het noorden, de Molenvliet in het oosten, de Ogjerssingel in het zuidwesten en de Antony Tijkenstraat in het zuiden.

Smeetsland is opgezet als nooddorp in de Tweede Wereldoorlog om de mensen uit het weggebombardeerde centrum van Rotterdam op te vangen. Na het bombardement vonden duizenden Rotterdammers onderdak bij familie of bekenden. Ongeveer 25.000 mensen verlieten de stad en vluchtten naar de steden Gouda, Schiedam of Den Haag. Desondanks bivakkeerden velen op allerlei mogelijke en onmogelijke plaatsen. Zij hadden geen onderkomen kunnen vinden en overnachtten in huisjes op volkstuincomplexen, op bootjes, of in de open lucht.

Het gemeentebestuur realiseerde zich, dat het onmogelijk zou zijn om op korte termijn het woningbestand dat verloren was gegaan te vervangen. Het gemeentebestuur schatte dat de bouwopgave uit ongeveer 5500 woningen bestond. Plannen voor de ontwikkeling en bouw van noodwoningen werden ontwikkeld. Dit voornemen liep synchroon met het verzoek van het regeringscommissariaat voor de Wederopbouw tot het bouwen van in totaal 1200 woningen in de regio Rotterdam. De bouw van 515 semi-permanente woningen in de polder Dirk Smeetsland - Mr. Arend van der Woudensland (Smeetsland) was onderdeel van die opgave.

IJsselmonde had geen keus en werd min of meer gedwongen mee te werken. Op 2 oktober 1940 begint een procedure tot onteigening van de grond, er stond nog een boerderij op die bewoond werd door J. Vrijlandt. Deze werd uitgekocht voor f 1.228,22 en op 3 januari 1941 was dit een feit.

De eerste steen voor Smeetsland werd gelegd op 18 december 1940 door Burgemeester Hazenberg van IJsselmonde. Hij metselde een steen in de muur van het pand Jan Vrijlandtsingel 80.

Er werd in hoog tempo gebouwd, het meeste bouw materiaal werd per schip aangevoerd in het Zuiddiepje en per sleperswagen naar het bouwterrein gebracht. Hiervoor werden 25 paarden gebruikt. Een fabrieksgebouw werd gevorderd en als paardenstalling gebruikt.

Uiteindelijk werden er 515 woningen, 10 winkels en 29 rijwiel berg plaatsen gebouwd. De eerste woningen werden opgeleverd in Mei 1941 en de gemiddelde huur bedroeg vijf gulden per week.

Een aantal bewoners van het eerste uur heeft tot aan de sloop van de woningen in Smeetsland gewoond. Met weemoed denken oud-bewoners terug aan de winkeltjes van schoenmaker Egeter en Jan v.d. Wijden, groenteboer Hogendoorn, kruidenier Snelleman, waterstoker De Laet, Ben de kapper, bakker Bram van de Windt later caféhouder aan de Ogierssingel, sigarenwinkel Hennekes, schillenboer Rij, melkboer Visser met gortepap en erwtensoep en Mien en Ger Wessel met de viswagen. Er was ook een bibliotheek die later is overgenomen door de rijdende bibliotheek van Van Driel.

Smeetsland had een bloeiend verenigingsleven zoals voetbalvereniging Smeetsland, een reisvereniging, De Zuider Jeugdhaven, een vrouwenvereniging genaamd de Tutteclub, een wandelsportvereniging, de duivensportvereniging Zuid en de speeltuinvereniging Smeetsland. Het katholieke vormingswerk onder leiding van pater Van Dongen was gehuisvest in een huis aan de Ogierssingel en later in clubhuis Ricardo.

De sociale controle was in die tijd groot maar ook de burenhulp. Bij ziekte of geboorte was de bereidheid groot om elkaar te helpen.

Sloop en nieuwbouwperikelen

Toen Lombardijen gebouwd moest worden verdween er een stuk van Smeetsland, en werd dit ervaren als een aanslag op het rustige bestaan van de buurt. De woningen gelegen buiten de Buitendijk en de Smeetslandsdijk werden reeds in de loop van 1960 afgebroken, evenals het houten politiebureau aan de Molenvliet. Ook werden de 1e en 2e Opbouwstraat gesloopt, later gevolgd door de Mr. Arend van der Woudenslaan.

Van nooddorp groeide Smeetsland uit tot een wijkje waar niemand weg wilde omdat er een echt dorpsgevoel heerste en de huren laag waren. Maar met de jaren kwamen ook de gebreken zoals grondverzakking waardoor de meeste bewoners veel wateroverlast ondervonden. Het onderhoud van de overgebleven huizen werd minimaal en de leegkomende huizen werden niet meer verhuurd, de wijk dreigde te verpauperen en midden jaren '80 werd de sloop van de wijk aangekondigd. De hel brak los. De bewoners waren er mordicus tegen.

Onder leiding van het opbouwwerk werd een buurtgroep Smeetsland opgericht. Gezamenlijk trokken de bewoners naar het stadhuis om te protesteren tegen de sloopplannen. De buurtgroep ontwikkelde met behulp van studenten van de bouwacademie zelf plannen. Tegen de wens van verschillende gemeentelijke diensten en van de huisbaas, het Gemeentelijk Woning Bedrijf Rotterdam, wist de buurtgroep via de politieke besluitvorming de sloopplannen tegen te houden. Besloten werd om de daken te vernieuwen en de muren zo goed en zo kwaad als dat ging te isoleren. Na die operatie konden de huisjes tenminste weer tien jaar mee. De voltooiing van de renovatie werd gevierd met een geweldig feest waar vele herinneringen werden opgehaald.

Begin jaren '90 had de woningstichting Vreewijk-Lombardijen (later Com.Wonen) inmiddels de woningen overgenomen. Toen ze tegen het einde van het millennium weer over sloop begonnen, was de reactie exact dezelfde als vijftien jaar eerder: nee dus! En de weerstand bij de bewoners was ook wel begrijpelijk. Smeetsland was uitgegroeid tot een soort mini-vrijstaat. Bijna alle huisjes waren twee keer zo groot gemaakt met alle mogelijke uitbouwjes aan de achterkant. Het compromis was dat in de slechtste delen van de wijk sloop en nieuwbouw mogelijk werd. De rest zou tot 2010 overeind blijven.

Na 2010 is zo'n beetje het gehele Smeetsland gesloopt. Maar door de bouwcrisis is er van nieuwbouw op een groot stuk grond nog niets gekomen. Tussen de Molenvliet en de Ogierssingel ligt vooralsnog een desolate vlakte te wachten op nieuwe woningen.

